

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 18.9.2006
COM(2006) 516 galīgā redakcija

2004/0047 (COD)

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS
EIROPAS PARLAMENTAM**

atbilstīgi EK Līguma 251. panta 2. punkta otrajai daļai

par

Padomes kopējo nostāju, pieņemot Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu, ar ko groza Padomes Direktīvu 91/440/EEK par Kopienas dzelzceļa attīstību un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2001/14/EK par dzelzceļa infrastruktūras jaudas iedalīšanu un maksas iekasēšanu par dzelzceļa infrastruktūras lietošanu un drošības sertifikāciju

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS
EIROPAS PARLAMENTAM**

atbilstīgi EK Līguma 251. panta 2. punkta otrajai daļai

par

Padomes kopējo nostāju, pieņemot Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu, ar ko groza Padomes Direktīvu 91/440/EEK par Kopienas dzelzceļa attīstību un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2001/14/EK par dzelzceļa infrastruktūras jaudas iedalīšanu un maksas iekasēšanu par dzelzceļa infrastruktūras lietošanu un drošības sertifikāciju

1. PRIEKŠVĒSTURE

Datums, kad priekšlikums nosūtīts EP un Padomei (dokuments COM(2004) 0139 galīgā redakcija — 2004/0047 COD): 2004. gada 4. marts

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinuma datums 2005. gada 9. februāris

Eiropas Parlamenta atzinuma datums, pirmais lasījums 2005. gada 28. septembris

Kopējās nostājas pieņemšanas datums 2006. gada 24. jūlijs

2. KOMISIJAS PRIEKŠLIKUMA MĒRĶIS

Ar šo priekšlikumu un atbilstīgi baltajai grāmatai „Eiropas transporta politika 2010. gadam: laiks pieņemt lēmumu” Komisija paredz turpināt dzelzceļa nozares reformu, **atverot konkurencei Eiropas Savienības pasažieru starptautisko pārvadājumu pakalpojumu tirgu.**

Šis ir viens no četriem pasākumiem, kurus Komisija ierosinājusi **trešajā dzelzceļa tiesību aktu kopumā** (pārējo pasākumu nolūks ir uzlabot to pasažieru tiesības, kas izmanto starptautiskos pasažieru pārvadājumu pakalpojumus, izveidot vilcienu vadītāju sertifikācijas sistēmu un uzlabot dzelzceļa kravu pārvadājumu pakalpojumu kvalitāti).

Šajā konkrētajā priekšlikumā ir noteikts, ka no 2010. gada 1. janvāra tie dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumi, kuriem būs darbības licence un nepieciešamie drošības sertifikāti, varēs piekļūt infrastruktūrai, lai Kopienā sniegtu starptautiskos pasažieru pārvadājumu pakalpojumus.

Lai izveidotu tādus reālus ekonomiskus apstākļus, kuros šo pakalpojumu nozare varētu attīstīties, ir izteikts ierosinājums ļaut pakalpojumu sniedzējiem uzņemt un izlaist pasažierus jebkurā starptautiska maršruta stacijā, tostarp stacijās, kas atrodas vienas un tās pašas

dalībvalsts teritorijā. Ir paredzēti tādi noteikumi, lai netiktu izjaukts sabiedrisko pakalpojumu līgumu ekonomiskais līdzsvars, vienlaikus tomēr neuzliekot pārāk lielus šķēršļus tādu dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumu darbībai, kas darbojas starptautisko brīvas piekļuves dzelzceļa pasažieru pārvadājumu jomā.

3. PIEZĪMES PAR KOPĒJO NOSTĀJU

Galvenais jautājums Padomes apspriedēs par Komisijas ierosināto tirgus atvēršanu bija saistīts ar pārskatīto priekšlikumu par sabiedriskajiem pakalpojumiem pasažieru pārvadājumos pa dzelzceļu un pa autoceļiem¹. Tāpēc 2005. gada 5. decembrī Padomes sanāksmes laikā politisku vienošanos par piekļuvi dzelzceļa pakalpojumu tirgum varēja panākt, vienīgi pieņemot Padomes un Komisijas protokolam pievienoto deklarāciju (sk. I pielikumu), kurā tiek izskatīti abi priekšlikumi un formulēti galvenie principi priekšlikumā attiecībā uz sabiedriskajiem pakalpojumiem pasažieru pārvadājumos.

Padome ar kvalificētu balsu vairākumu (Ungārijas pārstāvjiem atturoties) Komisijas priekšlikumā ir ieviesusi dažas vispārējas izmaiņas, kas ir pieņemamas, jo tās sekmētu izvirzīto mērķu sasniegšanu.

Pirmā ieviestā izmaiņa attiecas uz **dzelzceļa pasažieru pārvadātāju tiesībām brīvi piekļūt infrastruktūrai**. Padome saglabāja Komisijas ierosināto termiņu — 2010. gadu —, kad paredzēts atvērt starptautisko dzelzceļa pasažieru pārvadājumu pakalpojumu tirgu. Kopējā nostājā ir paredzēts līdz 2012. gadam atlikt tirgus atvēršanu tajās dalībvalstīs, kurās starptautiskie pārvadājumi veido nozīmīgu kopējo dzelzceļa pasažieru pārvadājumu daļu. Tādējādi Padome iebilda pret Eiropas Parlamenta pirmajā lasījumā paustajiem priekšlikumiem paātrināt starptautisko pakalpojumu tirgus atvēršanu, to paredzot 2008. gadā, un pakalpojumu iekšējā tirgus atvēršanu — 2012. gadā. Padome savukārt pārņēma Parlamenta ierosinājumu attiecībā uz noteikumu savstarpējības klauzulu, kuras piemērošana ļautu dalībvalstīm atvērt savu tirgu pirms 2010. gada. Komisija atbalsta šādu kopējā nostājā definēto tirgus atvēršanas grafiku, jo tādējādi visi tirgus dalībnieki varētu šai atvēršanai sagatavoties. Komisija var pieņemt minēto noteikumu savstarpējības klauzulu, jo pēc būtības tai ir izteikti pārejošs raksturs un tā ir formulēta tā, lai izslēgtu neatbilstību Kopienas tiesībām. Komisija piekrīt kopējai nostājai arī jautājumā par to, ka piekļuves tiesības būtu jāgarantē tikai tiem starptautiskajiem pakalpojumiem, kuru galvenais nolūks ir pasažieru pārvadājumi starp dažādu dalībvalstu stacijām. Tādējādi var izvairīties no iespējas, ka tiktu pārkāptas tiesības piekļūt starptautisko pasažieru pārvadājumu pakalpojumiem, tostarp kabotāžai, kā rezultātā tiktu atvērts valsts iekšējais pasažieru pārvadājumu tirgus.

Otrkārt, savā kopējā nostājā Padome skaidrāk definē **sabiedriskā transporta pakalpojumu aizsardzības mehānismus un procedūras**. Padome saglabā vispārējo Komisijas ierosināto principu, atbilstoši kuram piekļuves tiesības drīkst ierobežot tikai tad, ja tās izjauktu sabiedriskā transporta pakalpojuma ekonomisko līdzsvaru. Padome Komisijas priekšlikumā pievieno trīs šādus elementus: a) pārredzama procedūra, kurā neatkarīgām regulatīvām iestādēm ir galvenā nozīme, nosakot, vai starptautisko dzelzceļa pasažieru pārvadājumu pakalpojumu tirgus atvēršana izjauc sabiedriskā transporta pakalpojuma līdzsvaru; b) skaidrāka kārtība, kā piešķirt vai ierobežot piekļuves tiesības; un c) noteikums, ar ko ļauj dalībvalstīm pārredzamā veidā un bez diskriminācijas iekasēt maksājumu par

¹ Pārskatīto priekšlikumu Komisija publicēja 2005. gada 20. jūlijā. Sk. COM(2005)319.

starptautiskajiem dzelzceļa pasažieru pārvadājumu pakalpojumiem, lai finansētu sabiedrisko dzelzceļa pasažieru pārvadājumu pakalpojumus. Komisija piekrīt šiem papildu elementiem, jo tie vai nu padara noteikumus skaidrākus, vai arī precizē to, kas iespējams atbilstoši Kopienas tiesībām.

Trešajā grozījumā ir iekļauts Eiropas Parlamenta ierosinājums **pilnveidot starptautisko dzelzceļa pasažieru pārvadājumu pakalpojumu tirgus atvēršanu, jo īpaši attiecībā uz pakalpojumiem, kuros izmanto specializētas infrastruktūras, ieviešot vajadzīgos nosacījumus stabilākai un prognozējamākai ieguldījumu videi.** Lai gan tiem pakalpojumiem, kuros izmanto specializētās infrastruktūras un kuriem tādējādi nepieciešami ilgtermiņa ieguldījumi, Parlaments ierosināja atļaut pamata vienošanos slēgt uz 10 gadiem, Padome uzskata, ka daudz piemērotāks šādu līgumu darbības termiņš būtu 15 gadi. Komisija atbalsta Padomes nostāju, kas adekvāti atspoguļo amortizācijas laiku, kurš šādām specializētām dzelzceļa infrastruktūrām kopumā ir ilgs.

Visbeidzot, ar Padomes kopējo nostāju ievieš vairākas citas būtiskas izmaiņas Komisijas priekšlikumā. Kopējā nostājā ir **izskaidrots**, ka ar direktīvu ir paredzēts atvērt starptautisko pasažieru pārvadājumu pakalpojumu tirgu Kopienas teritorijā un ka **šā priekšlikuma darbības jomā** nav iekļauti tie preču un pasažieru pārvadājumu pakalpojumi, kuru maršruti sākas un beidzas trešajās valstīs un kuros Kopiena ir tikai tranzīta teritorija. Turklāt kopējā nostājā dalībvalstīm ir atļauts **pārejas posmā nenodrošināt pilnīgu piekļuvi starptautiskajiem dzelzceļa pasažieru pārvadājumu pakalpojumiem**, ja noteiktu dzelzceļa līniju izmantošanas iespējas, piemēram, koncesiju gadījumā, ir piešķirtas, pamatojoties uz atklāta konkursa procedūru ar vienlīdzīgiem konkurences nosacījumiem. Padome arī ierosināja, ka tās dalībvalstis, kurās dzelzceļa tīkla nav, piemēram, **Malta un Kipra**, būtu atbrīvotas no saistībām piemērot šīs grozītās direktīvas. Komisija piekrīt visiem šiem papildu noteikumiem.

4. KOMISIJAS SĪKAS PIEZĪMES

Komisija pilnībā vai daļēji pieņēma četrus no divpadsmit grozījumiem, ko ierosināja Eiropas Parlaments pirmajā lasījumā. Kopējā nostājā Padome burtiski vai principā iekļāva astoņus no šiem grozījumiem.

4.1. Komisijas pieņemtie un kopējā nostājā pilnībā vai daļēji iekļautie EP ierosinātie grozījumi

Turpmāk minētās atsauces ir uz kopējās nostājas apsvērumiem un pantiem.

Nostājas 5. un 13. grozījums. Ņemot vērā Eiropas Parlamenta ieteikumu, Padome ierosina 2 panta 4. punktā paredzēto pamata vienošanās standarta termiņu specializētu infrastruktūru izmantojuma gadījumā pagarināt uz 15 gadiem 10 gadu termiņā vietā, ko ierosinājis Eiropas Parlaments. Padome arī indikatīvā veidā uzskaita tos jaudas raksturlielumus, kuri jādara zināmi kandidātam attiecībā uz pamata vienošanās ilgumu.

Nostājas 7. grozījums. 21. apsvērumā ir ierosināts grozīt gan Direktīvu 91/440/EEK, gan Direktīvu 2001/14/EK.

Nostājas 10. grozījums. 10. apsvērumā un 1. punkta 8) apakšpunkta 3.b ievilkumā noteikts, ka piekļuves tiesības drīkst ierobežot tikai tad, ja regulatīvā iestāde, pamatojoties uz objektīvu

ekonomisku analīzi un iepriekš noteiktiem kritērijiem, secina, ka brīvās piekļuves tiesības izjauktu sabiedriskā transporta pakalpojuma ekonomisko līdzsvaru. Turklāt kopējā nostājā ir uzskaitīti tirgus dalībnieki, kas var pieprasīt veikt šādu ekonomisku analīzi, un norādīti gan novērtējuma, gan arī lēmuma pieņemšanas procesuālie aspekti.

4.2. Komisijas noraidītie un kopējā nostājā neiekļautie EP ierosinātie grozījumi

Nostājas 2., 8. un 9. grozījums. 6. apsvērumā un 1. punkta 8) apakšpunkta 3.a ievilkumā noteikts attiecīgais datums, kad paredzēta starptautisko pasažieru pārvadājumu pakalpojumu tirgus atvēršana, proti, 2010. gada 1. janvāris. Tas ir pretrunā Eiropas Parlamenta priekšlikumam, kurā bija ierosināts starptautisko pasažieru pārvadājumu pakalpojumu tirgu atvērt 2008. gadā, bet valsts iekšējo pārvadājumu pakalpojumu tirgu — 2012. gadā.

Nostājas 4. grozījums. Šajā grozījumā ir noteikta saikne ar Padomē notikušo lasījumu saistībā ar Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par sabiedriskajiem pakalpojumiem pasažieru pārvadājumos pa dzelzceļu un pa autoceļiem. Šāda saikne vairs nav vajadzīga, jo Padome 2006. gada 9. jūnijā par šo priekšlikumu panāca politisku vienošanos.

4.3. Komisijas noraidītie un kopējā nostājā pilnībā vai daļēji iekļautie EP ierosinātie grozījumi

Nostājas 6. un 12. grozījums. 17. apsvērumā, 1. punkta 9) apakšpunktā un 1. punkta 10) apakšpunktā ir izvirzīta prasība Komisijai 2009. gadā iesniegt ziņojumu par to, kā ir īstenota Direktīva 91/440/EEK, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2001/12/EK, kā arī par to, kā divus gadus pēc starptautisko pasažieru pārvadājumu pakalpojumu tirgus atvēršanas īstenota šajā dokumentā aplūkotā direktīva. Parlamenta ierosinātajos grozījumos ir pieprasīts, lai Komisija iesniedz divus ziņojumus par šīs direktīvas īstenošanu: pirmo reizi divus gadus pēc starptautisko pasažieru pārvadājumu pakalpojumu tirgus atvēršanas, kā to ierosina Eiropas Parlaments, un otro reizi — divus gadus pēc ierosinātā valsts iekšējo pasažieru pārvadājumu tirgus atvēršanas datuma.

Nostājas 3. un 11. grozījums. Pamatojoties uz līdzīgu Eiropas Parlamenta priekšlikumu, 11. apsvērumā un 1. punkta 8) apakšpunkta 3.d ievilkumā tām dalībvalstīm, kuras ir atvērušas savu starptautisko dzelzceļa pasažieru pārvadājumu pakalpojumu tirgu, netiek izvirzīta prasība pirms Kopienas tiesību aktos paredzētā tirgus atvēršanas datuma nodrošināt piekļuves tiesības dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumiem vai to tieši vai netieši kontrolētajām filiālēm, kam licences piešķirtas dalībvalstī, kurā līdzīga veida piekļuves tiesības nav piešķirtas.

Komisija var pieņemt šos grozījumus, ko tā noraidīja EP pirmajā lasījumā.

5. SECINĀJUMS

Komisija uzskata, ka 2006. gada 24. jūlijā ar kvalificētu balstu vairākumu pieņemtajā kopējā nostājā nav nekā tāda, kas neatbilstu tās priekšlikuma būtiskajiem mērķiem un pamatpieejai, un tādēļ to atbalsta.

I PIELIKUMS

Padomes un Komisijas deklarācija, ko paredzēts iekļaut Padomes protokolā

Panākot politisku vienošanos par kopējo nostāju attiecībā uz Direktīvu, ar ko groza Padomes Direktīvu 91/440/EEK par Kopienas dzelzceļa attīstību, Padome ir vienojusies arī par šādiem punktiem.

1. Dzelzceļa tirgus atvēršanu Kopienā var panākt tikai pakāpeniski un atbilstīgi sabiedriskā pakalpojuma vajadzībām.
2. Tas nozīmē, ka attiecībā uz pasažieru pārvadājumiem tirgus atvēršana, izmantojot pašreizējos tiesību aktu priekšlikumus, attiecas tikai uz starptautiskajiem dzelzceļa pasažieru pārvadājumiem, tostarp kabotāžu, nevis uz iekšzemes pasažieru pārvadājumiem.
3. Ar turpmāk paredzēto regulu par sabiedriskiem pasažieru pārvadājumiem pa dzelzceļu un autoceļiem, kuras galvenais mērķis ir izveidot tiesisku regulējumu sabiedrisko pakalpojumu līgumu kompensācijai, nevis dzelzceļa pakalpojumu tirgus atvēršanai, būtu jāļauj piešķirt sabiedrisko pakalpojumu līgumus dzelzceļa pārvadājumiem tieši; un, lai veiktu šādu tiešu piešķiršanu, nebūtu jāatver dzelzceļa pasažieru pārvadājumu tirgus vairāk nekā paredzēts Direktīvā, ar ko groza Direktīvu 91/440.
4. Turklāt Padomei svarīgs ir jautājums saglabāt valsts iestādēm iespēju paredzēt integrētu dzelzceļa tīklu darbību, un tā ņem vērā, ka tālab SPSS [sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību] regulā varbūt būs jāparedz tieša līgumu slēgšanas tiesību piešķiršana attiecībā uz šādiem tīkliem.
5. Turpmākās pārrunās par regulu būs jānodrošina Direktīvas, ar ko groza Direktīvu 91/440, un SPSS regulas savstarpējā konsekvence, lai nodrošinātu lielāku juridisku skaidrību.
6. Jautājumi, kas jāprecizē, panākot vienošanos par SPSS regulu, jo īpaši ietver:
 - saskaņā ar subsidiaritātes principu dažādu kompetentu iestāžu īpašu apstākļu dēļ jādefinē tālsatiksmes, pilsētas un reģionālie dzelzceļa pārvadājumi;
 - jānosaka, kas ir atbildīgs par starptautisko sabiedrisko pakalpojumu līgumu finansēšanu;
 - jānosaka ieguldījumu apjoms, aprēķinot sabiedrisko pakalpojumu līgumu darbības ilgumu.
7. Padome apņemas 2006. gadā mēģināt cik drīz vien iespējams panākt politisku vienošanos par SPSS regulu. Turpmākajos sešos mēnešos jāgūst būtiski panākumi, īpašu uzmanību pievēršot vispārējiem pārskatāmības, subsidiaritātes un juridiskās skaidrības principiem.